12/03/2025

Καρπενησίου Γεώργιος: “Γιατί ποτέ κάποιος καλλιτέχνης δεν απεικόνισε με υποτιμητικό τρόπο το Μωάμεθ;”

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Καρπενησίου

“Γιατί ποτέ κάποιος καλλιτέχνης δεν απεικόνισε με υποτιμητικό τρόπο το Μωάμεθ, τον Κομφούκιο, το Βούδα, το Δία, την Αθηνά; Γιατί;;;;”. Αυτό αναρωτιέται ο Μητροπολίτης Καρπενησίου κ. Γεώργιος σε σκέψεις τις οποίες παραθέτει με αφορμή την εορτή της αναστήλωσης των ιερών εικόνων (Κυριακή της Ορθοδοξίας), σχολιάζοντας και το πρόσφατο περιστατικό στην Εθνική Πινακοθήκη με την έκθεση με εικόνες που χλευάζουν την ιερότητα των Αγίων προσώπων της

πίστεως μας.

Αναλυτικά το κείμενο εκ της Ιεράς Μητροπόλεως Καρπενησίου:

Την Κυριακή της Ορθοδοξίας κατά την οποία η Αγία μας Εκκλησία θυμάται και τιμά την αναστήλωση των ιερών εικόνων, συγχρόνως τιμά και τη νίκη της πίστεως και της ευσέβειας έναντι του στείρου ορθολογισμού και μιας προσπάθειας αποϊεροποιήσεως παραδόσεων και αξιών.

Παραθέτω μόνο δύο φράσεις προερχόμενες από την υμνολογία της εορτής, οι οποίες καταδεικνύουν την ορθή στάση των πιστών έναντι των ιερών εικόνων.

α. «... οἱ τῷ φωτί τῆς γνώσεως ἐλλαμφθέντες,..... εὐχαριστήριον αἶνον Θεῷ προσάγοντες· καί τάς ἐν τοίχοις καί πίναξι, καί ἱεροῖς σκεύεσιν ἐγχαραχθείσας ἱεράς Χριστοῦ Εἰκόνας, τῆς Πανάγνου καί πάντων τῶν Ἁγίων, τιμητικῶς προσκυνήσωμεν, ἀποβαλλόμενοι τήν δυσσεβῆ τῶν κακοδόξων θρησκείαν· ἡ γάρ τιμή τῆς Εἰκόνος, ὥς φησι Βασίλειος, ἐπί τό πρωτότυπον διαβαίνει·»

β. «... ἡμῖν γάρ δόξα τοῦ Σαρκωθέντος ἡ μορφή, εὐσεβῶς προσκυνουμένη, οὐ θεοποιουμένη...»

Κάθε εορτή της Εκκλησίας μας, πέρα από τη θεολογική και ιστορική της διάσταση, έχει πάντα και πολλές πρακτικές πλευρές και σε αυτές θέλω για λίγο να σταθώ, προτρέποντάς εαυτούς στην προσωπική μας πνευματική αναστήλωση.

Συχνά στους τοίχους των σπιτιών μας ή και σε χώρους εργασίας συναντούμε εικόνες αγίων ως διακοσμητικά αντικείμενα. Η ύπαρξη μιας εικόνας στο καθιστικό ή το σαλόνι μας, δίπλα στην τηλεόραση, η οποία μπορεί να προβάλλει οτιδήποτε απρεπές και η αμαύρωσή της από τον καπνό εκείνων που καπνίζουν, δεν είναι έκφραση ευλάβειας. ***Σε παλαιότερες εποχές κάθε σπιτικό είχε το εικονοστάσι του με ένα καντήλι που έκαιγε νυχθημερόν. Ήταν για τα μέλη της οικογένειας ένα σημείο αναφοράς, ήταν το πνευματικό τους ταμείο, η καταφυγή τους. Ένα άλλο αρνητικό φαινόμενο οι εικόνες που συναντούμε σε εφημερίδες, σε περιοδικά, ακόμη και σε ανακοινώσεις και αφίσες ναών για την πανήγυρή τους. Αυτά, δυστυχώς, καταλήγουν στους κάδους απορριμμάτων. Όλα αυτά συμβάλλουν στην αποϊεροποίηση και απαξίωση των εικόνων. Σχετικά με το προχθεσινό γεγονός στην Εθνική Πινακοθήκη Αθηνών. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις και στο παρελθόν που κάποιοι εκθέτουν έργα τους προσβλητικά για την πίστη μας. Το ερώτημα γιατί πάντα επιλέγουν να μειώνουν μορφές αγίων, της Παναγίας και του Χριστού μας (υπενθυμίζω τη γελοία αναπαράσταση του Μυστικού Δείπνου στην έναρξη των Ολυμπιακών Αγώνων στο Παρίσι) και ποτέ κάποιος καλλιτέχνης δεν απεικόνισε με υποτιμητικό τρόπο το Μωάμεθ, τον Κομφούκιο, το Βούδα, το Δία, την Αθηνά; Γιατί;;;;***

Ευχής έργο κάθε νοικοκυριό να δημιουργήσει ένα χώρο προσευχής, όπου θα υπάρχουν οι εικόνες του σπιτιού και το αναμμένο με λάδι καντήλι (και όχι ηλεκτρικό) και γενικότερα η εικόνα να βρει και πάλι τη σωστή θέση στη ζωή μας.

Οι εικόνες όπως τις γνωρίζουμε είναι έργα χειρών ανθρώπων, τα οποία κινδυνεύουν με την πάροδο των χρόνου να φθαρούν, να διαλυθούν και να καταστραφούν. Υπάρχουν όμως και οι εικόνες εκείνες οι οποίες ζουν για πάντα. Οι εικόνες αυτές είμαστε εμείς οι άνθρωποι. Πλαστήκαμε κατ΄ εικόνα και ομοίωση το Θεού, άρα είμαστε ζώσες εικόνες του Θεού. Ποια είναι όμως η πνευματική κατάσταση του σύγχρονου ανθρώπου; Είμαστε εικόνες με φωτοστέφανο, όπως οι χειροποίητες; Ας θυμηθούμε το λόγο του Κυρίου: « Οὕτω λαμψάτω τό φῶς ἡμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων...» Ισχύει κάτι τέτοιο με μάς; «Ήταν φώτα, χίλια φώτα, μα δεν ήτανε το Φώς», θα μας πει ο ποιητής. Δυστυχώς, μετατραπήκαμε σε αμαυρωμένες εικόνες του πρωτοτύπου μας. Μέσα μας δεν υπάρχει, η αγάπη, η χαρά, η ειρήνη, η μακροθυμία, η εγκράτεια, η πραότητα, η πίστη, η φιλανθρωπία. Υπάρχει πόνος, θλίψη, απελπισία, μνησικακία, οργή, εγωισμός, φιληδονία, κακία και τόσα άλλα πάθη. Να λοιπόν μια ακόμη μορφή αναστηλώσεως της αληθινής εικόνας του Θεού. Εμείς· είτε ανήκουμε στην κατηγορία του τελώνου, είτε του φαρισαίου, του ασώτου, του μεγάλου αδελφού της παραβολής, είτε ζούμε σε οποιαδήποτε άλλη πνευματική εκτροπή, να αναγεννηθούμε, να αναστηλωθούμε και να γίνουμε Φως, πρότυπο, κανόνας ζωής για τους συνανθρώπους μας.

Μια τελευταία πτυχή του θέματός μας, που σχετίζεται απόλυτα με την εσωστρέφεια του συγχρόνου ανθρώπου και την απομάκρυνσή του από το συνάνθρωπο, είναι η πλήρης αδιαφορία μας για τον πλησίον. Καθημερινά βιώνουμε την απαξίωση του ανθρώπου, την άκρατη εκμετάλλευση, την πλήρη εγκατάλειψή του, τη βία μεταξύ μας (σχολεία, οικογένεια). Τα γηροκομεία και οι οίκοι ευγηρίας έχουν πληρότητα 100% και συχνά υπάρχουν λίστες αναμονής των ανθρώπων εκείνων που αγωνίστηκαν στη ζωή σκληρά για να μεγαλώσουν και να τακτοποιήσουν τα παιδιά τους, τα οποία σήμερα αρνούνται να συνυπάρξουν με τους γονείς τους.

Ένα ακόμη χαρακτηριστικό της αμαυρωμένης και υποστυλωμένης εικόνας του σύγχρονου ανθρώπου είναι η αποτέφρωση των νεκρών σωμάτων, κάτι που πολλοί το εκλαμβάνουν ως πολιτισμό ή έστω ως απαλλαγή από ευθύνες και υποχρεώσεις. Ο άνθρωπος αποτελείται από ύλη και πνεύμα, από το σώμα και την ψυχή, και τα δύο είναι δημιουργήματα του Θεού. Με το βιολογικό θάνατο η ψυχή προγεύεται τη μέλλουσα κρίση – κατάσταση και το υλικό σώμα διαλύεται στο χώμα, αναμένοντας τη μέρα της Αναστάσεως, που θα ξανασυνδεθεί με την ψυχή. Η καύση των νεκρών είναι γεγονός ξένο στην παράδοσή μας. Η δόξα και το μεγαλείο του σώματος φαίνεται στα άφθαρτα λείψανα των αγίων. Σκεφτείτε να καίγαμε τα σώματά τους!

Κλείνω με δύο προτάσεις πάλι από την υμνολογία της εορτής: «Εἰς ἅπασαν τήν γῆν ἡ φαιδρότης ἐξέλαμψεν...». «Ἐγκαίνισον ἡμῖν τήν ἀρχαίαν εὐπρέπειαν Πανάχραντε Θεοτόκε...».